

HEILSA

Nær ert tú misbrúkari av heilivági?

Øll kunnu gerast misbrúkarar, men hvørji eru tey, sum serliga eru í vandabólkinum, og hvørji sløg av heilivági eigur tú serliga at ansa eftir?

Vilmund Jacobsen

Tekur tú heilivág fyri at gerast rús-ávirkadur ella fyri at skapa tær fjarstøðu til tínar trupulleikar, so er talan um misbrúk av heilivági.

Mest vanligu sløgini, sum verða misbrúkt, eru morfinheilivágur og benzodiazepinir, sum er heilivágur móti ávikavist pínu, ótta, órógv og svøvtrupulleikum, umframt at heilivágur, sum sjúklingar við ADHD taka, eisini kann elva til misbrúk.

Tú ert vorðin bundin, tá tú hevur eina stóra trongd til evnini í hesum heilivági. Avleiðingin er, at tú fært ófjálæg eyðkenni við abstinensum ella uppiseturøyðkenni, sum tað eisini kallast á føroyskum, tá tú ikki fært heilivágina í nóg stórum nøgdum.

Bundni vísir seg eisini við, at tú hevur eina sterka trongd og setir til síðis onnur viðurskifti í gerandisdegnum fyri at fáa fatur á og taka heilivágina.

Roynir tú at gevast við teirri avleiðing, at tú fært órógv í likam og sál - tú fert at sveitta, fært magapínu og uppiseturøyðkenni – ja, so ert tú vorðin bundin at heilivági.

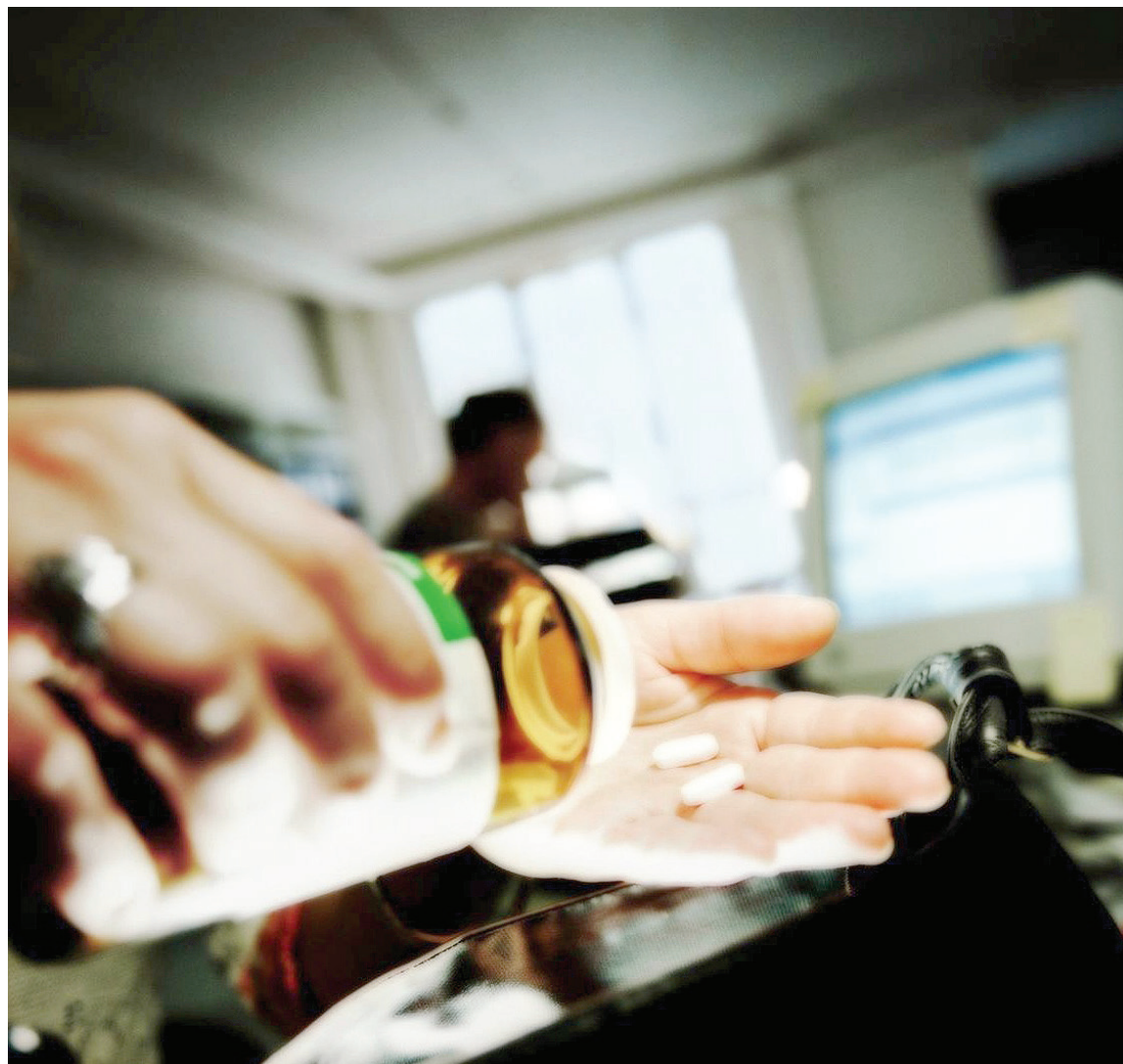
Soleiðis, sum misbrúkið mennist, noyðist tú sum frá líður at taka størri og størri nøgdir fyri at fáa rúsin.

Langdrigin tíðarrás

Gongdin við misbrúki kann vera ógvuliga ymisk, men sum oftast hava fólk góð tíðarskeið, har misbrúkið líka sum er undir eftirliti – og síðan onnur tíðarskeið, har viðurskiftini eru út av lagi.

Ert tú fyrst vorðin bundin av heilivági, er tíðarrásin oftast langdrigin og verður merkt av nógvum ymiskum støðum. Heilsan kann gerast verri, arbeiðsevni minna, og tú kanst koma í eina trupla figgjargliga støðu.

Í Danmark vísa tøl, at fimm ella seks av hvørjum 100 íbúgvum

Nøkur eru í størri vanda enn onnur fyri at gerast misbrúkarar, og ikki minst hesi eiga at halda seg neyvt til tað, sum læknin fyriskipar

onkustaðni í lívinum kunnu koma út í álvarsligt misbrúk.

Um tú regluliga tekur stórar nøgdir av heilivági, eitt nú móti pínu, sálarórógv ella svønloysi, kanst tú gerast bundin.

Sálarligar líðingar og tyngjandi kor í lívinum kunnu eisini hava sína ávirkan.

Nøkur fólk menna misnýtslu, tí tey áður hava fingið heilivág sum lið í viðgerð av sjúku, har tey merktu, at heilivágurin gav teimum

ein fjálgan rús.

Viðgerð móti misbrúki

Tá tú ert vorðin fongdur við misbrúki, er byrjanin til at gerast rúsfri/-ur ein gjøllig sálarlig meting og heilsukanning, soleiðis at læknin kann gera eina sjúkugreining og meta um fylgjurnar av misbrúkinum.

Viðgerðin fer fram við heilivági, samrøðuviðgerð og ymiskum hættum fyri sosialum stuðli og endur-

búgving.

Soleiðis stendur viðgerðin við heilivági sjáldan einsamøll.

Líðandi minkingin og fyrirbyggjandi viðgerðin við heilivági eigur at vera liður í einari samlaðari viðgerð móti misbrúki.

Viðgerðin fevnir um trupulleikarnar við heilivági, og hon fevnir um sálarligu og sosialu trupulleikarnar.

Heilivágurin, sum verður brúktur í samband við avvenjing burtur

Soleiðis, sum misbrúkið mennist, noyðist tú sum frá líður at taka størri og størri nøgdir av heilivágnum fyri at fáa rúsin

úr misbrúkinum, skal byrgja upp fyri, at tú fært abstinensir ella uppiseturøyðkenni og afturstig.

Hvussu hendir tað?

Tá fólk gerast sjúk, er vanliga mannagongdin, at læknin kannar viðkomandi og ger eina sjúkugreining. Síðan skrivur læknin út heilivág í ávísari nøgd.

Tá sjúkan er burtur eftir ávísari tíð, heldur viðgerðin uppát gjarnauttan stórvægis trupulleikar.

Men, soleiðis gongur tað bara ikki altíð – og hjá øllum – sum fáa heilivág móti pínu, ótta ella svøvtrupulleikum.

Hóast læknaávísing um ávísa nøgd, taka summir sjúklingar heilivágina í størri nøgdum og yvir eina longri tíð, enn tilmælt verður.

Sjúklingurin misbrúkar heilivágina, og tey eru nøkur, sum rættiliga gerast bundin.

Nøkur eru í størri vanda enn onnur fyri at gerast misbrúkarar, men tað, at tú ert í vandabólkinum, merkir kortini ikki, at tú neyðturviliga verður misbrúkar. Hinegin eigur tú tá at halda teg neyvt til tað, sum læknin fyriskipar.

Hvør er í vandabólki?

Øll kunnu gerast misbrúkarar av heilivági, men tey, sum serliga eru í vandabólki, eru hesi –

- Fólk við langdrigum likamligum líðingum
- Fólk við sálarligum líðingum
- Fólk sum áður hava verið fongd við misbrúki
- Fólk, sum eru skyld við misbrúkarar
- Ungdómur og fólk fyrst í 20'unum
- Fólk sum ikki eru kunnaði um vandan

Kelda: www.min.medicin.dk/ www.netdoktor.dk